

Т.І. Довгодько, В.П. Драгогуз, О.Ю. Корчук, м. Київ
SMART-ОСВІТА ЯК НОВА ОСВІТНЯ ПАРАДИГМА

Проблеми виховання належать до ключових у сучасній цивілізації. Від ефективності їх розв'язання залежить доля людства на макро-, мезо- і мікрорівнях. У ХХ ст. набувають нового осмислення філософсько-педагогічні концепції, що становлять основу багатьох виховних стратегій. В історії філософсько-педагогічної думки України знайшли відображення оригінальні концепції виховання особистості. В цьому контексті цікавим є період «козаччини». Завданням «козацької педагогіки» було підготувати захисників вітчизни.

Проблемі виховання в різні історичні часи приділяли увагу Г. Сковорода, М. Драгоманов, Леся Українка, Т. Шевченко, І. Франко та інші корифеї українського духу. Продовжуючи їхні традиції, В. Сухомлинський створив педагогічну систему на принципах гуманізму, що система була антиподом існуючому в радянській школі авторитарному вихованню, яка зазнавала жорсткої критики.

Філософія освіти сучасної України визнає пріоритетним розвиток духовних потенцій і можливостей самореалізації особистості [2]. Наразі поновлюються дискусії між прихильниками педагогік підтримувального та керованого виховання і розвитку особистості (І. Бех). Також достатньо популярними є етнопедагогічні концепції гуманістичної спрямованості, зокрема «Української національної школи-родини» (П. Кононенко, Т. Усатенко), «Концепція демократизації українського виховання» (О. Вишневський), «Концепція національного виховання» (П. Щербань та ін.). Філософ-педагог В. Андрущенко закликає до утвердження «педагогічної матриці».

На початку ХХІ ст. в освіту активно впроваджуються новітні інформаційно-комп'ютерні технології. Це призвело до можливості застосування «розумних» лабораторій, інтерактивних дошок, електронних підручників тощо як для аудиторних занять, так і для самостійної роботи тих, хто навчається. В останні роки активно обговорюються концептуальні і практичні питання переходу до принципово нової форми освіти підростаючого покоління, а саме – «старт-освіти». Слово «smart» в перекладі з англійської мови має широкий діапазон значень (розум, кмітливість, спритність, хитрість тощо). Це дозволяє формувати й поширювати новий, інтегративно-комунікативний освітній контент. Сучасні підходи до освіти розглядаються багатьма дослідниками не лише в покращенні умов і вдосконаленні техніко-технологічної оснащеності педагогічної діяльності, але і в певному впливі на саму людину як суб'єкта освітнього процесу. Тож людина таким чином стає більш «сма́рт» (в позитивній інтерпретації зазначеного концепту). Суттєва особливість «сма́рт-освіти» полягає в її надзвичайно високій здатності ефективно пристосовуватись до умов і вимог, що неперервно змінюються. Ці вимоги зазвичай пов'язуються прихильниками «сма́рт-освіти» з розвитком творчих здібностей людей, що дозволяють їм виходити за рамки стереотипних схем діяльності.

Ефективність застосування «сма́рт-технологій» найбільш яскраво зможе проявлятися у сфері вищої освіти. Дійсно, навчальні матеріали, що використовуються в закладах вищої освіти, не встигають за новітніми досягненнями науки й відстають від практичних потреб. Нові освітні технології дозволяють (на основі аналізу всього масиву інформаційних запитів студента з

врахуванням ідей, що в нього виникають) не просто оперативно віднаходити необхідні на даний момент актуальні наукові доробки але і такі, що здатні у майбутньому розв'язати як виробничі проблеми, так й проблеми саморозвитку. В цілому освітній процес, побудований на основі смарт-технологій, набуває гнучкого, творчого характеру, що включає і пошуково-пізнавальну, і проектну діяльність. Такі освітні технології дозволять також оптимізувати і зробити більш ефективними зв'язки закладу вищої освіти з зацікавленими працедавцями. На думку білоруського дослідника М. Вишневського, індивідуалізовані освітні технології здатні стати для учня (студента) начебто його «другим Я», або, «принаймні» постійним, розумним, передбачливим й винахідливим співбесідником. Він вважає, що наявність такого співбесідника «розмірковуючи уможлядно й гранично сміливо ставить під питання необхідність у багаточисленних викладачах, а також... у багатьох інших людях, які складають наше звичайне життєве оточення» [1, с. 71].

Особливе значення у впровадженні смарт-технологій має перехід на інноваційний шлях освіти дорослих. М. Кларін розглядає інноваційну освіту як породження й засвоєння об'єктивно нового культурного досвіду [3, с. 71]. Він наголошує, що класичні уявлення щодо змісту освіти не охоплюють багато ключових моментів сучасної освіти. Реалізація смарт-технологій реально уможливить дорослим працюючим людям вирішувати нові задачі. Діючи нестандартно, створюючи нові зразки рішень, нові організаційні принципи, поняття і методи діяльності та переосмислюючи при цьому цінності і цілі своєї діяльності, люди змінюються як особистості, отримують новий досвід. Цей досвід не тільки закріплюється, а й збагачується смислами.

Накопичений досвід і життєві позиції людей неоднакові, і цим обумовлені, врешті решт, особливості їх світогляду. Набуття досвіду по суті корелює з освітою індивіда, його особистісним становленням і розвитком. Саме в цьому і є смисл ідеї неперервності освіти, яка здійснюється упродовж всього свідомого життя і зовсім не зводиться до отримання якоїсь спеціальної підготовки.

Швидкоплинні процеси сучасного життя свідчать про те, що людство стоїть на порозі кардинальних змін. Неважко припустити, що деякі з недавніх світоглядних догм і незаперечних педагогічних істин невдовзі змінять свій статус. З цієї точки зору можна розглядати і рекламу освітніх смарт-технологій. В них можна побачити й чимало ситуативного, кон'юнктурного, нав'язаного інтелектуальною модою. Проте слово «розумний» – хороше й багатозначне. Суспільство дійсно потребує більш розумно вибудованої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вишневский М.И. Цивилизационный сдвиг и новые мировоззренческие ориентиры образования // Весник МДУ имени А.А. Куляшова. – 2019, №1 (53). – С. 69-76.
2. Довгодько Т.І., Зелінський М.Ю., Корчук О.Ю. Основні філософсько-педагогічні концепції виховання особистості: зарубіжний та вітчизняний досвід // Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття: зб. матер. XVI Міжнар. пед.-мистецькі читання пам'яті проф. О.П. Рудницької, м. Київ, 6 грудня 2018 р.:– Вип. 2 (14). – К.: Талком, 2019. – С.233-235.
3. Кларин М.В. Практика непрерывного образования: вызовы для дидактической теории / М.В. Кларин // Непрерывное образование в объективе времени: монография. – СПб: ЛГУ им. А.С. Пушкина; Харьков, 2014. – С. 71-81.